

Så funkar lagarna

- textfrågor, diskussionsfrågor och fördjupningsuppgift

Ämne: Svenska, Svenska som andraspråk, Samhällskunskap,

Årskurs: 7-9, gymnasiet, vux

Lektionstyp: Textfrågor, diskussionsfrågor, fördjupningsuppgift

Lektionsåtgång: 2-5

Den här lektionen är skriven av Jenny Edvardsson.

Jenny är lärare i svenska och historia på Wendesgymnasiet i Kristianstad.

Läs gärna mer på hennes blogg: jennypawendes.blogspot.se

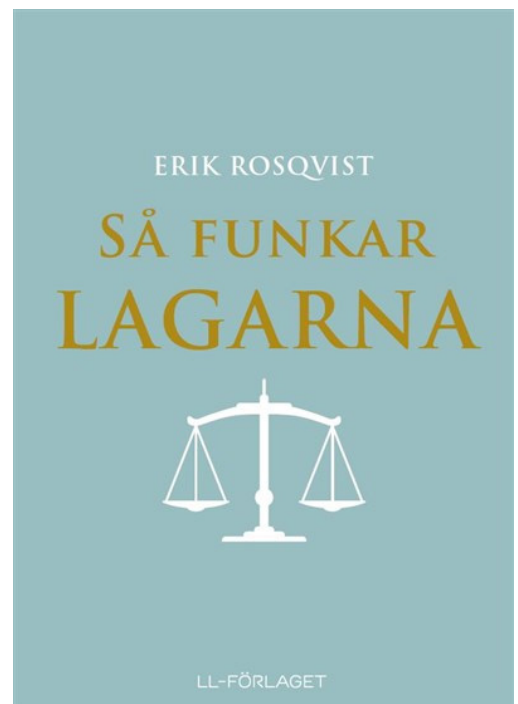
Introduktion till boken

För att eleverna ska få en förförståelse för boken och dess innehåll kan det vara bra att introducera den. Titta på bokens omslag. Varför finns det en bild på en våg på framsidan? Vad har vågen med lagar att göra?

Ge eleverna en kort introduktion i den romerska mytologin och fru Justitia som ofta avbildades med en våg i handen. Justitia var rättvisans gudinna och vågen är en symbol för rättvisa. Du kan hitta en kort introduktion på Wikipedia.

Textfrågor och diskussionsfrågor till kapitel Om Sveriges lagar

Textfrågorna som finns till bokens inledande kapitel, Om Sveriges lagar, kan användas för att kontrollera att eleverna förstått det de läst. Diskussionsfrågorna kan användas för att för att få eleverna att reflektera över det de läst och koppla det till egna erfarenheter, upplevelser och tankar. Ett sätt att arbeta med diskussionsfrågorna är utifrån modellen EPA (enskilt, par, alla). Först låter man eleverna en och en fundera över varje fråga och skriva ner några stödord och tankar.

MTM:s skolwebb
mtm.se/skola

Därefter låter man eleverna diskutera frågorna i par eller i mindre grupp. Innan man sedan avslutar följer man upp gruppernas svar i helklass.

Textfrågor:

1. Vem beslutar om Sveriges lagar?
2. Vad kan en kommun eller en statlig myndighet besluta om?
3. Vad bestämmer Länsstyrelsen?
4. Förklara begreppet demokrati.
5. Vilka får rösta i Sverige?
6. Vad är rättssäkerhet?
7. Vad är offentlighetsprincipen?

Diskussionsfrågor

1. Varför behövs det lagar i ett samhälle, tänker du?
2. Vad är det som gör att människor begår brott och bryter mot de lagar som finns?
3. Är demokrati bra för alla?
4. I en demokrati är det viktigt att invånarna röstar. Vad kan man göra för att lära unga att tänka och agera demokratiskt?

Fördjupningsuppgift

I denna uppgift får eleverna en och en eller i par fördjupa sig i ett av de kapitel som finns i boken. Eleverna ska läsa in sig på kapitlet för att kunna redovisa det för övriga i klassen. Redovisningsform kan eleverna själva få besluta om och redovisningsformen kan se olika ut för olika elever. Några förslag på redovisningsform:

- muntlig presentation,
- faktatext,
- collage,
- podcast,
- tecknad serie.

De områden som eleverna kan välja mellan är:

- Att vara gift, att bo ihop och att ha barn
- Begravning
- God man och förvaltare
- Arv och testamente
- Skola för barn och ungdomar
- Arbete
- Bostad
- Skatt och deklaration
- Rätt till sjukvård och annat stöd
- Avtal och ränta
- Att köpa och sälja saker
- Allemansrätten
- Brotts och straff
- Missnöjd med behandling, beslut eller dom

Instruktion till fördjupningsarbetet

1. Välj ett område.
2. Läs in dig på området.
  - a) Börja med att läsa igenom texten en gång.
  - b) Skapa sedan frågor av alla rubriker. Några exempel på hur man kan skapa frågor:

Rubrik: Borgerligt eller kyrkligt bröllop

Fråga: Vilka är skillnaderna mellan borgerligt och kyrkligt bröllop?

Rubrik: God man

Fråga: Vad betyder god man?

Rubrik: Skolplikt

Fråga: Vad innebär skolplikt?

- c) Besvara de frågor som du nu skapat. Skriv ner dina svar. Vill du kan du samla svaren i en tankekarta. Här ser du ett exempel på en tankekarta som någon börjat fylla i.

Exempel på tankekarta

- d) Använd dina svar till redovisningen. Vad är viktigt att få med i redovisningen? Finns det något som du behöver veta mer om? Sök då fakta i läroböcker, på biblioteket och på Internet.

- e) Förbered redovisningen och redovisa därefter för dina klasskompisar.

En staty av gudinnan Justitia.
Statyn är en del av Gerechtigkeitsbrunnen
(Rättvisans brunn) den står på stora torget i gamla
staden i Frankfurt i Tyskland.

ÄKTENSKAP

Att gifta sig

I Sverige är äktenskapet könsneutralt.

Du får gifta dig med en person av motsatt kön, men också med en person av samma kön.

En man kan gifta sig med en annan man och en kvinna kan gifta sig med en annan kvinna.

Du får inte gifta dig om du är under 18 år.

Du får inte gifta dig med en nära släkting.

Du får inte heller gifta dig om du redan är gift.

Månggifte är förbjudet i Sverige.

Innan du gifter dig måste du göra en hindersprövning.

Det är Skatteverket som prövar

om ni får gifta er med varandra.

Om ni får det kommer Skatteverket att skicka ett intyg om hindersprövning och ett vigselintyg till er.

Glöm inte att ta med två bröllopsvittnen till bröllopet.

De ska kunna intyga att vigseln har ägt rum.

Borgerligt eller kyrkligt bröllop

Du kan gifta dig borgerligt eller kyrkligt.

Ni bestämmer själva hur ni vill gifta er.

Om ni gifter er kyrkligt sker bröllopet i kyrkan.

Det kostar inget om någon av er

är medlem i Svenska kyrkan.

Då har ni rätt till kyrkorum, vaktmästare,

musiker och präst vid bröllopet. Om ni gifter er kyrkligt kommer prästen att läsa böner, psalmer och bibeltexter.

Om ni vill kan ni välja att gifta er i ett annat trossamfund än Svenska kyrkan. Då kan ceremonin se annorlunda ut.

Om ni gifter er borgerligt får ni själv välja var bröllopet ska vara.

En anledning till att välja borgerlig vigsel kan vara att ingen av er är troende, att ni kommer från olika kulturer eller har olika religioner.

Skilsmässa

Om ni inte längre vill vara gifta med varandra kan ni ansöka om skilsmässa.

Det kallas även för äktenskapsskillnad.

Ni kan skicka in en blankett om detta till tingsrätten där ni bor.

Du behöver inte berätta varför du vill skilja dig.

Ni behöver inte heller vara överens om att skilja er.

Om det bara är du som vill skiljas ska du fylla i blanketten ensam.

Om ni är överens om skilsmässan ska ni fylla i blanketten tillsammans.

Om ni har levt isär sedan minst två år kan ni skiljas direkt.

Det gäller även om någon av er har barn.

Om någon av er har vårdnaden om ett barn under 16 år som bor hemma kan en betänketid behövas.

ATT BO IHOP

Det är vanligt att bo tillsammans utan att vara gifta. Det kallas för samboende. Du är sambo när du bor tillsammans med någon i ett parförhållande. Ni behöver också ha ett gemensamt hushåll. Det innebär bland annat att ni delar på hushållsarbetet och utgifter.

Om ni inte längre vill bo tillsammans kan ni göra en bodelning, men ni måste inte göra det. Det behöver ni bara göra om någon av er vill det. Vid en bodelning behöver ni endast dela all samboegendom lika mellan er. Det innebär att ni ska dela lika på bostad och saker som ni har skaffat för att använda tillsammans. Detta är en stor skillnad mot att vara gift där nästan allt ni äger ska delas lika.

VÅRDNAD AV BARN

Vem är vårdnadshavare?

Om du är gift får du och din make eller maka gemensam vårdnad. Det innebär att ni båda är vårdnadshavare. En ogift mamma har ensam vårdnad om barnet. Om ni är sambor ska ni anmäla gemensam vårdnad till socialnämnden.

Det betyder att ni inte får skiljas på en gång. Betänketiden är minst sex månader och högst ett år. När betänketiden har gått ut måste ni berätta för tingsrätten att ni fortfarande vill skiljas.

Bodelning

När äktenskapet är över ska ni tillsammans göra en bodelning. Det innebär att nästan allt ni äger ska delas lika mellan er. Ni behöver inte dela med er av väldigt personliga saker, som kläder eller glasögon. Ni behöver inte dela egendom som är enskild. Ni kan komma överens om vilken egendom som ska vara enskild i ett äktenskapsförord. Det är en form av avtal mellan er, och det måste vara nedskrivet. Tänk på att ni måste dela på den egendom som ni ägde innan ni gifte er med varandra. Om du inte vill att den egendomen ska delas måste ni skriva ett äktenskapsförord för att göra egendomen enskild.

Om ni inte kan komma överens om bodelningen kan tingsrätten besluta att en bodelningsförrättare ska utses. Den som utses får då bestämma hur bodelningen ska gå till.